

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تئوری و مسائل اقتصاد خرد

تألیف:

دومینیک سالواتوره

ترجمه:

دکتر مسن سیمانی

«دانشیار دانشگاه تهران»

بر اساس ویراسته سال ۲۰۰۶

- سرشناسه : سالواتوره، دومینیک Salvatore, Dominick
 عنوان و نام پدیدآور : تنوری و مسائل اقتصاد خرد / تألیف سالواتوره دومینیک:
 ترجمه حسن سبحانی
 مشخصات نشر : تهران: نگاه دانش، ۱۳۸۹
 مشخصات ظاهری : ۵۴۴ص: مصور، جدول، نمودار
 شابک : 978-964-157-045-5
 وضعیت فهرست نویسی : فیبا
 یادداشت : عنوان اصلی: schaum's outline of microeconomics, 4th ed, 2006
 یادداشت : کتاب حاضر در سال‌های مختلف توسط ناشران و مترجمان متفاوت
 منتشر شده است.
 موضوع : اقتصاد خرد
 موضوع : اقتصاد خرد—مسائل، تمرین‌ها و غیره (عالی)
 شناسه افزوده : سبحانی، حسن
 رده‌بندی کنگره : ۱۳۸۸ ق۲/س۱۷۲/ HB
 رده‌بندی دیویی : ۳۳۸/۵
 شماره کتابشناسی ملی : ۱۹۶۸۴۷۲

انتشارات نگاه دانش

- ♦ نام کتاب: تنوری و مسائل اقتصاد خرد
 ♦ تألیف: دومینیک سالواتوره
 ♦ ترجمه: دکتر حسن سبحانی
 ♦ ناشر: نگاه دانش
 ♦ ملراج: مرتضی فرزاد
 ♦ حروف نگاری، صفحه آرای (نگاه دانش): زهرا سادات فردطباطبایی - سهیلا مرادی
 ♦ نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۹
 ♦ تیراژ: ۳۳۰۰ نسخه
 ♦ قیمت: ۷۵۰۰ تومان
 ♦ لیتوگرافی/ چاپ و صحافی: باختر/ طیف نگار
 ♦ شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۵۷-۰۴۵-۵

حق چاپ محفوظ و مخصوص ناشر است

وب سایت اینترنتی نگاه دانش: www.negahedanesh.ir

انتشارات نگاه دانش؛ انقلاب-خ ۱۲ فروردین- ساختمان ناشران پلاک ۱۶- طبقه ۲- واحد ۲

تلفن: ۶۶۹۵۴۸۹۲

تلفکس: ۶۶۴۸۶۱۵۴

مقدمه

«تئوری و مسائل اقتصاد خرد» عنوان کتاب دومینیک سالواتوره استاد دانشگاه فوردهام در نیویورک است که تا کنون علاوه بر زبان فارسی به زبان‌های اسپانیولی، فرانسوی، ایتالیایی، پرتغالی، یونانی، چینی، ژاپنی، عربی و اندونزیایی ترجمه و مورد استقبال و استفاده وسیع و گسترده دانشجویان ذربط در دوره‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد قرار گرفته است. این کتاب یک دوره کامل تئوری اقتصاد خرد را در سطح «میان» و به شیوه‌ای بدیع و بالحاظ ظرایف آموزشی به خوانندگان خود ارائه نماید و کتاب درسی بسیار راهگشایی در اقتصاد خرد محسوب می‌شود. ترجمه این کتاب بر اساس آخرین تجدید نظرها و اصلاحات و افزوده شدنی‌ها به موضوع، توسط نویسنده در چهارمین مرحله انتشار کتاب در سال ۲۰۰۶، صورت گرفته و اینک تقدیم خوانندگان فارسی زبان می‌شود.

نویسنده در چاپ اخیر کتاب خویش فصول جدیدی تئوری بازی‌ها و رفتار انحصاری چند جانبه (فصل ۱۲) و همچنین اقتصاد اطلاعات (فصل ۱۵) که از جدیدترین تئوری‌های مرتبط با تئوری اقتصاد خرد هستند را اضافه کرده و برخی از فصول دیگر را با اعمال اصلاحاتی مشمول تغییرات جدید قرار داده است. (همچون قیمت انتقالی، ناکارایی x، در پیشرفت تکنولوژیکی) علاوه بر این‌ها در سراسر کتاب مثال‌های اضافی - مسأله‌های جدید و کاربردهای متنوعی از اقتصاد خرد را فراهم آورده است به نحوی که در مجموع کتاب مفید قبلی خود را بسیار مفیدتر و جامع‌تر و آموزشی‌تر ساخته است.

امیدوارم ترجمه این کتاب بتواند مبانی نظری دانش اقتصادی دانشجویان و خوانندگان خود را ارتقاء داده، آنان را در تحلیل پدیده‌های اقتصادی در سطح خرد مدرسان باشد.

حسن سبحانی

دانشیار دانشگاه تهران

بهمن ماه ۱۳۸۸

فهرست مطالب

<p>۶۵-۲-۳- کشش کمائی و نقلهای</p> <p>۶۶-۳-۳- کشش نقطهای و مخارج کل</p> <p>۶۷-۴-۳- کشش درآمدی تقاضا</p> <p>۶۸-۵-۳- کشش متقاطع تقاضا</p> <p>۶۹-۶-۳- کشش قیمتی عرضه</p> <p>۷۲- واژه‌نامه</p> <p>۷۳- پرسش‌هایی برای مرور</p> <p>۷۵- مسائل حل شده</p> <p>۷۵- کشش قیمتی تقاضا</p> <p>۸۵- کشش درآمدی و کشش متقاطع تقاضا</p> <p>۸۸- کشش قیمتی عرضه</p> <p>۹۳- برخی موارد کاربرد کشش</p> <p>۹۶- کشش قیمتی حسی</p> <p>۹۷- فصل ۴: تئوری تقاضای مصرف‌کننده</p> <p>۹۷-۱-۴- مطلوبیت کل و مطلوبیت نهایی</p> <p>۹۹-۲-۴- تعادل مصرف‌کننده</p> <p>۱۰۱-۳-۴- منحنی‌های بی‌تفاوتی: تعریف</p> <p>۱۰۲-۴-۴- نرخ نهایی جانشینی</p> <p>۱۰۳-۵-۴- ویژگی‌های منحنی‌های بی‌تفاوتی</p> <p>۱۰۴-۶-۴- خط بودجه مقید</p> <p>۱۰۴-۷-۴- تعادل مصرف‌کننده</p> <p>۱۰۵-۸-۴- مبادله</p> <p>۱۰۵-۹-۴- منحنی «درآمد - مصرف» و ...</p> <p>۱۰۷-۱۰-۴- منحنی «قیمت - مصرف» و ...</p> <p>۱۰۸-۱۱-۴- تفکیک اثرات جانشینی و درآمدی</p> <p>۱۰۹- واژه‌نامه</p> <p>۱۱۰- پرسش‌هایی برای مرور</p> <p>۱۱۲- مسائل حل شده</p> <p>۱۱۲- مطلوبیت کل و نهایی</p> <p>۱۱۷- تعادل مصرف‌کننده</p> <p>۱۲۴- خط بودجه مقید</p> <p>۱۲۷- تعادل مصرف‌کننده</p> <p>۱۳۰- مبادله</p> <p>۱۳۵- منحنی «درآمد - مصرف» و ...</p> <p>۱۳۷- منحنی «قیمت - مصرف» و ...</p> <p>۱۴۰- تفکیک اثرات جانشینی و درآمدی</p> <p>۱۴۴- بعضی ملاحظات و کاربردها</p> <p>۱۵۳- تئوری تقاضای مصرف‌کننده با محاسبه</p>	<p>فصل ۱: مقدمه ۹</p> <p>۱-۱- هدف تئوری ۹</p> <p>۲-۱- مسأله کمیایی ۱۰</p> <p>۳-۱- وظیفه تئوری اقتصاد خرد ۱۰</p> <p>۴-۱- بازارها، تولید و تعادل ۱۰</p> <p>۵-۱- مقایسه ایستا و پویا ۱۱</p> <p>۶-۱- تجزیه و تحلیل تعادل جزئی و ... ۱۱</p> <p>۷-۱- اقتصاد اثباتی و اقتصاد هنجاری ۱۲</p> <p>واژه‌نامه ۱۲</p> <p>پرسش‌هایی برای مرور ۱۴</p> <p>مسائل حل شده ۱۶</p> <p>هدف تئوری ۱۶</p> <p>مسأله کمیایی ۱۸</p> <p>وظیفه تئوری اقتصاد خرد ۲۱</p> <p>بازارها، تولید و تعادل ۲۲</p> <p>مقایسه ایستا و پویا ۲۵</p> <p>تجزیه و تحلیل تعادل جزئی و ... ۲۶</p> <p>اقتصاد اثباتی و اقتصاد هنجاری ۲۸</p> <p>فصل ۲: تقاضا، عرضه و تعادل ۲۹</p> <p>۲-۱- تقاضای انفرادی برای یک کالا ۲۹</p> <p>۲-۲- قانون منفی بودن شیب تقاضا ۳۰</p> <p>۳-۲- چابک‌جایی منحنی تقاضای فرد ۳۰</p> <p>۴-۲- تقاضای بازار برای یک کالا ۳۱</p> <p>۵-۲- عرضه تولیدکننده ... ۳۲</p> <p>۶-۲- شکل منحنی عرضه ۳۲</p> <p>۷-۲- چابک‌جایی منحنی عرضه ... ۳۴</p> <p>۸-۲- عرضه بازار یک کالا ۳۴</p> <p>۹-۲- تعادل ۳۵</p> <p>۱۰-۲- انواع تعادل ۳۶</p> <p>۱۱-۲- انتقال منحنی‌های عرضه، تقاضا و تعادل ۳۶</p> <p>واژه‌نامه ۳۷</p> <p>پرسش‌هایی برای مرور ۳۸</p> <p>مسائل حل شده ۴۰</p> <p>تقاضا ۴۰</p> <p>عرضه ۴۸</p> <p>تعادل ۵۲</p> <p>چند ویژگی و کاربرد ۵۹</p> <p>فصل ۲: اندازه‌گیری کشش ۶۳</p> <p>۱-۲- کشش قیمتی تقاضا ۶۳</p>
--	--

۲۲۶ ۶-۷- منحنی هزینه نهایی بلندمدت

۲۲۷ ۷-۷- منحنی هزینه کل بلندمدت

۲۲۸ ۸-۷- تابع تولید کاب داگلاس

۲۲۸ ۹-۷- ناکارایی X

۲۲۹ ۱۰-۷- پیشرفت فنی

۲۳۱ واژه‌نامه

۲۳۳ پرسش‌هایی برای مرور

۲۳۵ مسائل حل شده

۲۳۵ منحنی‌های هزینه کوتاهمدت

۲۴۴ منحنی‌های هزینه بلندمدت

۲۵۳ توابع تولید و منحنی‌های هزینه

۲۵۹ تابع تولید کاب داگلاس

۲۶۲ ناکارایی X

۲۶۴ پیشرفت فنی

۲۶۵ هزینه‌های تولید با محاسبه

۲۶۸ امتحان میان ترم

۲۶۹ پاسخ‌ها

فصل ۸: قیمت و محصول

۲۷۵ ۱-۸- تعریف رقابت کامل

۲۷۶ ۲-۸- تعیین قیمت در دوره بازار

۲۷۷ ۳-۸- تعادل کوتاه مدت

۲۷۸ ۴-۸- تعادل کوتاهمدت بنگاه

۲۸۰ ۵-۸- سود یا زیان کوتاه مدت

۲۸۱ ۶-۸- منحنی عرضه کوتاهمدت

۲۸۲ ۷-۸- تعادل بلندمدت بنگاه

۲۸۳ ۸-۸- صنایع با هزینه ثابت

۲۸۵ ۹-۸- صنایع با هزینه صعودی

۲۸۵ ۱۰-۸- صنایع با هزینه نزولی

۲۸۶ واژه‌نامه

۲۸۷ پرسش‌هایی برای مرور

۲۸۹ مسائل حل شده

۲۸۹ تشخیص رقابت کامل

۲۹۳ تعیین قیمت در دوره بازار

۲۹۴ تعادل کوتاهمدت بنگاه (رهیافت کل)

۲۹۷ تعادل کوتاهمدت بنگاه: (رهیافت نهایی)

۳۰۳ تعادل بلندمدت بنگاه

۳۰۶ صنایع با هزینه ثابت، افزایشی و کاهششی

۳۱۴ قیمت و محصول در شرایط ...

فصل ۹: قیمت و محصول در شرایط ...

۳۱۷ ۱-۹- تعریف انحصار خالص

۳۱۹ ۲-۹- منحنی MR و کشش

۳۲۰ ۳-۹- تعادل کوتاهمدت در ...

فصل ۵: عناوین پیشرفته

۱۵۵ ۱-۵- اثر جانشینی بر طبق ...

۱۵۶ ۲-۵- تئوری ترجیحات آشکار شده

۱۵۸ ۳-۵- اعداد شاخص و تمییرات ...

۱۶۰ ۴-۵- تئوری مطلوبیت در ...

۱۶۱ ۵-۵- رهیافت جدیدی به ...

۱۶۲ ۶-۵- منحنی‌های تجربی تقاضا

۱۶۴ واژه‌نامه

۱۶۵ پرسش‌هایی برای مرور

۱۶۸ مسائل حل شده

۱۶۸ اثر جانشینی طبق اثرات

۱۶۹ تئوری رجحان آشکار شده

۱۷۲ اعداد شاخص قیمت و ...

۱۷۳ تئوری مطلوبیت در شرایط عدم اطمینان

۱۷۴ رهیافت جدیدی به ...

۱۷۶ منحنی‌های تجربی تقاضا

فصل ۶: تئوری تولید

۱۷۹ ۱-۶- تولید با یک نهاده متغیر: ...

۱۸۰ ۲-۶- شکل‌های منحنی‌های ...

۱۸۲ ۳-۶- مراحل تولید

۱۸۳ ۴-۶- تولید با دو نهاده متغیر: ...

۱۸۴ ۵-۶- نرخ نهایی جانشینی فنی

۱۸۵ ۶-۶- ویژگی‌های منحنی‌های تولید یکسان

۱۸۶ ۷-۶- منحنی‌های هزینه یکسان

۱۸۷ ۸-۶- تعادل تولیدکننده

۱۸۸ ۹-۶- مسیر توسعه

۱۸۹ ۱۰-۶- ضریب جانشینی

۱۸۹ ۱۱-۶- بازده ثابت، افزایشی و ...

۱۹۰ واژه‌نامه

۱۹۳ پرسش‌هایی برای مرور

۱۹۱ مسائل حل شده

۱۹۲ تولید با یک نهاده متغیر

۲۰۲ تولید با دو نهاده متغیر

۲۱۰ ضریب جانشینی

۲۱۴ بازده نسبت به مقیاس

۲۱۷ تئوری تولید با محاسبه

فصل ۷: هزینه‌های تولید

۲۱۹ ۱-۷- منحنی‌های هزینه کل کوتاهمدت

۲۲۱ ۲-۷- منحنی‌های هزینه ...

۲۲۲ ۳-۷- تحلیل هندسی مربوط به ...

۲۲۴ ۴-۷- منحنی هزینه متوسط بلندمدت

۲۲۵ ۵-۷- شکل منحنی هزینه متوسط بلندمدت

فصل ۱۱: عناوین اخیر و پیشرفته ... ۳۹۷

۱-۱۱- شاخص لرزه به عنوان ... ۳۹۷

۲-۱۱- شاخص هرفیندال به عنوان ... ۳۹۷

۳-۱۱- تئوری بازار هم‌چشمی ... ۳۹۸

۴-۱۱- قیمت‌گذاری بیشینه بار ... ۳۹۹

۵-۱۱- قیمت‌گذاری افزون بر هزینه ... ۳۹۹

۶-۱۱- قیمت‌گذاری انتقال ... ۴۰۰

واژه‌نامه ... ۴۰۱

پرسش‌هایی برای مرور ... ۴۰۲

مسائل حل شده ... ۴۰۴

شاخص لرزه به عنوان ... ۴۰۴

شاخص هرفیندال به عنوان ... ۴۰۵

تئوری بازار هم‌چشمی ... ۴۰۷

قیمت‌گذاری بیشینه بار ... ۴۰۸

قیمت‌گذاری افزون بر هزینه ... ۴۱۰

قیمت‌گذاری انتقال ... ۴۱۱

فصل ۱۲: تئوری بازی‌ها و ... ۴۱۵

۱-۱۲- تئوری بازی‌ها، تعاریف و اهداف ... ۴۱۵

۲-۱۲- راهبرد غالب ... ۴۱۶

۳-۱۲- تعادل نش ... ۴۱۶

۴-۱۲- معمای زندانی‌ها ... ۴۱۷

۵-۱۲- رقابت قیمتی و ... ۴۱۸

۶-۱۲- بازی‌های تکراری و ... ۴۱۸

۷-۱۲- رفتار راهبردی ... ۴۱۸

واژه‌نامه ... ۴۱۹

پرسش‌هایی برای مرور ... ۴۲۰

مسائل حل شده ... ۴۲۲

راهبرد غالب و تعادل نش ... ۴۲۲

معمای زندانی‌ها ... ۴۲۵

رقابت قیمتی و غیرقیمتی و تقلب کارتل ... ۴۲۷

بازی‌های تکرار شده و ... ۴۲۸

رفتار راهبردی ... ۴۲۹

فصل ۱۳: قیمت‌گذاری نهاد و اشتغال ... ۴۳۲

۱-۱۳- حداکثر کردن سود و ... ۴۳۲

۲-۱۳- منحنی تقاضای پنگاه برای ... ۴۳۵

۳-۱۳- منحنی تقاضای پنگاه برای ... ۴۳۵

۴-۱۳- منحنی تقاضای بازار برای یک نهاد ... ۴۳۶

۵-۱۳- منحنی عرضه بازار برای یک نهاد ... ۴۳۷

۶-۱۳- قیمت و سطح اشتغال یک نهاد ... ۴۳۷

۷-۱۳- اجاره و شبه اجاره ... ۴۳۸

۸-۱۳- حداکثر کردن سود و ... ۴۳۸

۹-۱۳- منحنی تقاضای پنگاه ... ۴۳۸

۴-۹- تعادل کوتاه‌مدت در شرایط ... ۳۲۰

۵-۹- تعادل بلندمدت در شرایط انحصار خالص ... ۳۲۲

۶-۹- تنظیم انحصار: کنترل قیمت ... ۳۲۳

۷-۹- تنظیم انحصار: مالیات مفلوع ... ۳۲۴

۸-۹- تنظیم انحصار: مالیات بر واحد تولید ... ۳۲۵

۹-۹- تبعیض قیمت ... ۳۲۷

واژه‌نامه ... ۳۲۸

پرسش‌هایی برای مرور ... ۳۲۹

مسائل حل شده ... ۳۳۱

تعریف انحصار خالص ... ۳۳۱

تفاضل، درآمد نهایی و کشش ... ۳۳۳

تعادل کوتاه‌مدت تحت شرایط ... ۳۳۶

تعادل کوتاه‌مدت در شرایط انحصاری ... ۳۳۸

تعادل بلندمدت در شرایط انحصار خالص ... ۳۴۴

تنظیم انحصار ... ۳۴۷

تبعیض قیمت ... ۳۵۰

قیمت و محصول در شرایط انحصار خالص ... ۳۵۷

فصل ۱۰: قیمت و محصول ... ۳۵۹

۱-۱۰- تعریف رقابت انحصاری ... ۳۵۹

۲-۱۰- تعادل کوتاه‌مدت در شرایط رقابت انحصاری ... ۳۵۹

۳-۱۰- تعادل بلندمدت در شرایط رقابت انحصاری ... ۳۶۰

۴-۱۰- تعریف انحصار چند جانبه ... ۳۶۱

۵-۱۰- مدل کورنو ... ۳۶۱

۶-۱۰- مدل اچ. ورت ... ۳۶۳

۷-۱۰- مدل چمبرلین ... ۳۶۴

۸-۱۰- مدل منحنی تقاضای شکسته ... ۳۶۴

۹-۱۰- مدل کارتل متمرکز شده ... ۳۶۵

۱۰-۱۰- مدل کارتل بر اساس ... ۳۶۶

۱۱-۱۰- مدل رهبری قیمت ... ۳۶۷

۱۲-۱۰- تعادل بلندمدت ... ۳۶۸

واژه‌نامه ... ۳۶۹

پرسش‌هایی برای مرور ... ۳۷۰

مسائل حل شده ... ۳۷۲

تعریف رقابت انحصاری ... ۳۷۲

تعادل کوتاه‌مدت در شرایط رقابت انحصاری ... ۳۷۳

تعریف انحصار چند جانبه ... ۳۷۸

مدل‌های کورنو، برتراند و اچ. ورت ... ۳۷۹

مدل‌های چمبرلین و منحنی تقاضای شکسته ... ۳۸۴

کارتل و مدل‌های رهبری قیمت ... ۳۸۷

کاربردهای کارایی بلندمدت ... ۳۹۳

قیمت و محصول در شرایط ... ۳۹۵

۴۸۸	۱۳-۱۴- عوامل خارجی و عدم موفقیت بازار.....
۴۸۸	۱۴-۱۴- کالاهای عمومی.....
۴۹۰	واژه‌نامه.....
۴۹۳	پرسش‌هایی برای مرور.....
۴۹۴	مسائل حل شده.....
۴۹۴	تعادل عمومی.....
۵۰۶	اقتصاد رفاه.....
۵۱۷	فصل ۱۵: اقتصاد اطلاعات.....
۵۱۷	۱-۱۵- اقتصاد جستجو.....
۵۱۸	۲-۱۵- جستجو برای پایین‌ترین قیمت.....
۵۱۹	۳-۱۵- اطلاعات نامتقارن: ...
۵۱۹	۴-۱۵- علامت‌دهی بازار.....
۵۲۰	۵-۱۵- مسأله مخاطره اخلاقی.....
۵۲۰	۶-۱۵- مسأله کارفرما- کارگزار.....
۵۲۰	۷-۱۵- تنوری دستمزد کارایی.....
۵۲۲	واژه‌نامه.....
۵۲۳	پرسش‌هایی برای مرور.....
۵۲۵	مسائل حل شده.....
۵۲۷	جستجو برای پایین‌ترین قیمت.....
۵۲۹	اطلاعات نامتقارن: ...
۵۳۲	علامت‌دهی بازار.....
۵۳۳	مسأله مخاطره اخلاقی.....
۵۳۴	مشکل کارگزار- کارفرما.....
۵۳۵	تنوری دستمزد کارایی.....
۵۳۷	امتحان نهایی.....
۵۳۸	پاسخ‌ها.....

۴۳۹	۱۰-۱۳- منحنی تقاضای بنگاه برای.....
۴۴۰	۱۱-۱۳- منحنی تقاضای بازار و ...
۴۴۰	۱۲-۱۳- منحنی عرضه و.....
۴۴۱	۱۳-۱۳- قیمت‌گذاری و.....
۴۴۲	۱۴-۱۳- قیمت‌گذاری و اشتغال.....
۴۴۳	واژه‌نامه.....
۴۴۴	پرسش‌هایی برای مرور.....
۴۴۶	مسائل حل شده.....
۴۴۶	قیمت‌گذاری نهاده و اشتغال در حالت.....
۴۵۸	قیمت‌گذاری نهاده و.....
۴۶۴	انحصار در خرید.....
۴۷۰	انحصار مضاعف (دو جانبه).....
۴۷۲	گسترش‌ها و کاربردها.....
۴۷۶	قیمت و اشتغال نهاده‌ها.....
۴۷۹	فصل ۱۴: تعادل عمومی و اقتصاد رفاه.....
۴۷۹	۱-۱۴- تجزیه و تحلیل تعادل جزئی و عمومی.....
۴۸۰	۲-۱۴- تعادل عمومی مبادله.....
۴۸۱	۳-۱۴- تعادل عمومی تولید.....
۴۸۲	۴-۱۴- منحنی تبدیل.....
۴۸۳	۵-۱۴- شیب منحنی تبدیل.....
۴۸۳	۶-۱۴- تعادل عمومی تولید و مبادله.....
۴۸۴	۷-۱۴- تعریف اقتصاد رفاه.....
۴۸۵	۸-۱۴- منحنی مطلوبیت - امکانات.....
۴۸۶	۹-۱۴- منحنی «مطلوبیت - امکانات» گراند.....
۴۸۶	۱۰-۱۴- تابع رفاه اجتماعی.....
۴۸۷	۱۱-۱۴- نقطه حداکثر رفاه اجتماعی.....
۴۸۸	۱۲-۱۴- کارایی اقتصادی و رقابت کامل.....

فصل ۱

مقدمه

۱-۱- هدف تئوری

هدف تئوری عبارت از پیش‌بینی و تبیین است. تئوری فرضیه‌ای است که در مرحله آزمایش به طور موفق تأیید گردیده است. یک فرضیه نه تنها به وسیله واقعی بودن مفروضاتش، بلکه با توانایی‌اش در جهت پیش‌بینی و تبیین صحیح و همچنین با نشان دادن این که محصول حاصله به طور منطقی و مستقیماً از مفروضات تبعیت می‌کند، مورد سنجش قرار می‌گیرد.

مثال ۱. از طریق گفتگو با دوستان و همسایگان و از طریق مشاهدات که در مغازه قصابی و با توجه به رفتار خودمان، مشاهده می‌کنیم هنگامی که قیمت گوشت افزایش می‌یابد، مقدار خریدمان را از گوشت کاهش می‌دهیم. بر اساس این مشاهده اتفاقی در دنیای واقعی، ما می‌توانیم فرضیه عمومی زیر را بسازیم؛ «اگر قیمت یک کالا بالا برود، مقدار مورد تقاضای آن کالا کاهش می‌یابد.» به منظور آزمون این فرضیه و ورود به تئوری تقاضا، باید به دنیای واقعی برگردیم و ببینیم آیا این فرضیه حقیقتاً برای کالاهای گوناگون، و مردمان متفاوت و در زمان‌های مختلف صحت دارد یا نه. از آنجا که این نتایج باید منطقاً و مستقیماً از مفروضات تبعیت کنند (یعنی مصرف‌کنندگان باید بخواهند کالاهای ارزان‌تر را جانشین کالاهای گران‌تر کنند)، باید فرضیه را به عنوان یک تئوری بپذیریم.

۱-۲- مآله کمیابی

کلمه کمیابی دارای نزدیک‌ترین معنی، به کلمه «محدود» یا «اقتصاد» است که در مقابل کلمه «نامحدود» و یا «آزاد» به کار می‌رود. کمیابی واقعیت مرکزی هر جامعه‌ای است.

مثال ۳. منابع اقتصادی، نمونه‌های متنوعی از کار، سرمایه، زمین و کارآفرینی می‌باشند که در تولید کالاها و خدمات به کار گرفته می‌شوند. از آنجا که منابع هر جامعه‌ای «محدود» یا کمیاب است لذا توانایی هر جامعه‌ای برای تولید کالاها و خدمات هم محدود است به خاطر این کمیابی. تمامی جوامع یا مسائلی از قبیل این که: چه تولید شود، چگونه تولید شود، چگونه تولید شود، برای که تولید شود، چگونه کالا در طی زمان جیره‌بندی شود و چگونه نگهداری رشد سیستم را تدارک دیده شود، مواجه می‌باشند. در یک اقتصاد آزاد (یعنی اقتصادی که در آن دولت بر فعالیت‌های اقتصادی کنترلی ندارد)، همه این مسائل به وسیله سازوکار قیمت‌ها حل می‌شوند. (مسائل ۱ - ۵ تا ۹ - ۱ را ببینید).

۱-۳- وظیفه تئوری اقتصاد خرد

تئوری اقتصاد خرد یا تئوری قیمت، رفتار اقتصادی واحدهای تصمیم‌گیر انفرادی - نظیر مصرف‌کنندگان، صاحبان منابع و بنگاه‌های تجاری - را در یک اقتصاد آزاد مورد مطالعه قرار می‌دهد.

مثال ۴. در یک دوره فعالیت تجاری، بنگاه‌ها، منابع اقتصادی‌ای را که توسط خانوارها به منظور تولید کالاها و خدمات مورد تقاضای آنان عرضه شده است، خریداری و یا اجاره می‌کنند. خانوارها هم درآمد حاصل از فروش (یا اجاره) منابع و یا خدمات را به منظور خرید کالاها و خدمات عرضه شده توسط بنگاه‌های تجاری، مورد استفاده قرار می‌دهند. بدین ترتیب جریان دایره‌وار فعالیت اقتصادی کامل می‌شود. (مسأله ۱ - ۱۱ را ببینید). بنابراین، تئوری اقتصاد خرد یا تئوری قیمت، جریان کالاها و خدمات را از بنگاه‌های تجاری به خانوارها، ترکیب این جریان و چگونگی تعیین قیمت‌های کالاها و خدمات مربوطه را مورد مطالعه قرار می‌دهد. همچنین تئوری اقتصاد خرد جریان منابع اقتصادی از صاحبان منابع به بنگاه‌های تجاری، کاربردهای خاص ناشی از جریان این منابع و چگونگی تعیین قیمت‌های این منابع را بررسی می‌کند.

۱-۴- بازارها، توابع و تعادل

بازار، مکان و یا موقعیتی است که در آن خریداران و فروشندگان، کالاها و خدمات و منابع را خرید و فروش می‌کنند. برای هر کالا، خدمت و یا منبعی که در اقتصاد مورد خرید و فروش واقع می‌شود، بازاری وجود دارد. یک تابع، ارتباط بین دو متغیر و یا بیشتر از آن را نشان می‌دهد. تابع نشان می‌دهد که چگونه ارزش یک متغیر (متغیر وابسته) می‌تواند به ارزش یک یا چند متغیر دیگر (متغیر مستقل) بستگی داشته باشد. تعادل، به حالتی از بازار برمی‌گردد که وقتی حاصل شد تمایل ماندگاری دارد. تعادل ناشی از موازنه نیروهای بازار است.

مثال ۴. تابع تقاضای بازار برای یک کالا، رابطه بین مقدار مورد تقاضای کالا را در هر لحظه از زمان و قیمت آن کالا را (در حالی که سایر عوامل ثابت‌اند) بیان می‌کند. با جانشین کردن قیمت‌های فرضی متعدد (متغیر مستقل) در تابع تقاضا می‌توانیم مقادیر متناظر از کالای مورد تقاضا را در هر لحظه از زمان (متغیر وابسته) بدست آوریم. (مسئله ۱۳-۱ را ببینید). تابع عرضه بازار برای یک کالا نیز مفهوم ثابتی با مفهوم فوق دارد، با این تفاوت که در این تابع مقدار عرضه شده از کالا جایگزین مقدار مورد تقاضا می‌شود. (مسئله ۱-۱۴ را ببینید).

مثال ۵. تعادل بازار برای یک کالا موقعی اتفاق می‌افتد که نیروهای عرضه و تقاضای بازار برای آن کالا در موازنه باشند. قیمت و مقدار خاصی که در این ارتباط حاصل می‌شود، با گذشت زمان تمایل به ثبات داشته و به عنوان قیمت تعادل و مقدار تعادل کالا محسوب می‌گردند. (مسئله ۱-۱۵ را ببینید).

۱-۵- مقایسه ایستا و پویا

مقایسه ایستا، دو یا بیشتر از دو وضعیت تعادلی را بدون در نظر گرفتن دوره و جریان انتقالی که متضمن این تعدیل بوده‌اند، مورد مطالعه و مقایسه قرار می‌دهد. از جانب دیگر، مقایسه پویا به مسیر زمان و جریان تعدیل می‌پردازد. در این کتاب ما تقریباً در همه جا مقایسه ایستا را مورد بحث قرار می‌دهیم.

مثال ۶. یک حالت تعادلی را در نظر می‌گیریم. اگر تقاضای بازار برای یک کالا، عرضه‌اش - و یا هر دو - تغییر کنند، تعادل اولیه به هم خواهد خورد و معمولاً به تدریج تعادل جدیدی حاصل خواهد شد. مقایسه ایستا، مقادیر متغیرهایی را که در این دو موقعیت تعادلی مورد تجزیه و تحلیل واقع می‌شوند، مطالعه و مقایسه می‌کند. (مسئله ۱-۱۷ را ببینید). در حالی که مقایسه پویا، چگونگی تغییر این متغیرها را در طول زمان به عنوان حالتی تعادلی که به حالت دیگری تغییر وضع پیدا می‌کند، مورد بررسی قرار می‌دهد.

۱-۶- تجزیه و تحلیل تعادل جزئی و تعادل کلی

تجزیه و تحلیل تعادل جزئی، مطالعه رفتار تصمیم‌گیرندگان واحدهای انفرادی و عملکرد بازارهای انفرادی است که به طور انتزاعی دیده شده‌اند. یعنی نگرشی مبتنی بر تجزیه بازار به واحدهای انفرادی است. از سوی دیگر تجزیه و تحلیل تعادل عمومی، رفتار همه تصمیم‌گیرندگان واحدهای انفرادی و همه بازارهای انفرادی را به طور همزمان مورد مطالعه قرار می‌دهد. این کتاب عمدتاً به تجزیه و تحلیل تعادل جزئی می‌پردازد.

مثال ۷. تغییر در وضع تعادل کالا در مثال ۷ تنها بر حسب این که چه تغییراتی در بازار آن کالای خاص اتفاق می‌افتد، مورد مطالعه قرار می‌گیرد. یعنی اگر ما این بازار را از همه بازارهای دیگر با در نظر گرفتن شرط ضمنی ثبات همه چیز دیگر (یعنی فرض ثابت ماندن سایر عوامل) تجزیه کنیم، به تجزیه و تحلیل تعادل جزئی پرداخته‌ایم. در عین حال با تغییر وضع تعادلی این کالا به میزان بیشتر و یا کمتر، مستقیم و یا غیرمستقیم، بازار هر کالا، خدمت و یا عامل دیگری تحت تأثیر واقع خواهد شد. این مطلب در تحلیل تعادل عمومی در فصل ۱۴ بررسی خواهد شد.

۱-۷- اقتصاد اثباتی و اقتصاد هنجاری

اقتصاد اثباتی به مطالعه آنچه که هست، و یا چگونگی حل واقعی مسائل اقتصادی مبتلا به هر جامعه‌ای می‌پردازد. از طرف دیگر اقتصاد هنجاری به مطالعه آنچه باید باشد یا این که چگونه باید مسائل اقتصادی هر جامعه‌ای حل شود، می‌پردازد. در این کتاب عمدتاً اقتصاد اثباتی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

مثال ۸. فرض کنید بنگاهی در جریان تولید محصولش هوا را آلوده می‌کند اگر ما میزان هزینه اضافی پاکیزه کردن محیط را که به واسطه این آلودگی بر جامعه تحمیل می‌شود مطالعه کنیم. در چنین وضعی «اقتصاد اثباتی» را به کار گرفته‌ایم. حال فرض کنید مدیران بنگاه به جای پرداخت مبلغ لازم جهت نصب تجهیزات ضد آلودگی، تهدید به تعطیل کردن فعالیت بنگاه خود کنند. در این صورت جامعه باید تصمیم بگیرد که آیا حاضر است به بنگاه اجازه ادامه عملیات و آلوده‌سازی محیط را بدهد و تجهیزات ضد آلودگی را خودش متحمل شود، و یا این که بنگاه را تعطیل نموده و عواقب بیکاری‌های حاصل از تعطیل بنگاه را هم بپذیرد. برای اخذ چنین تصمیماتی، جامعه «اقتصاد هنجاری» را مورد بحث قرار داده است.

☑ واژه‌نامه

- x ایستای مقایسه‌ای: دو یا بیش از دو وضعیت تعادلی بدون در نظر گرفتن دوره و جریان انتقال که تعدیل صورت گرفته را مطالعه و مقایسه می‌کند.
- x پویا: مطالعه مسیر زمانی و جریان تعدیل عدم تعادل
- x تعادل: شرطی از بازار که وقتی بدان نائل شد تمایل به پایداری دارد.
- x تابع: رابطه بین دو یا بیش از دو متغیر
- x تجزیه و تحلیل تعادل عمومی: مطالعه همزمان رفتار واحدهای تصمیم‌گیرنده انفرادی و تمامی بازارهای انفرادی
- x فرضیه: عبارتی شامل «اگر، آنگاه» که معمولاً از مشاهده علی‌دنیای واقعی به دست می‌آید
- x بازار: مکان یا زمینه‌ای که در آن خریداران و فروشندگان، کالاها، خدمات و منابع را خرید و فروش می‌کنند.
- x تنوری اقتصاد خرد یا تنوری قیمت: مطالعه رفتار اقتصادی واحدهای تصمیم‌گیرنده انفرادی مثل مصرف‌کنندگان، مالکان منابع و بنگاه‌های بازرگانی در یک اقتصاد با تصدی آزاد.
- x اقتصاد، هنجاری: مطالعه آنچه که باید باشد یا این که چگونه مسائل اقتصادی که جامعه در مواجهه با آنها است باید حل شود.
- x تجزیه و تحلیل تعادل جزئی: مطالعه رفتار واحدهای تصمیم‌گیرنده انفرادی و کارکرد بازارهای انفرادی که به طور مجزا از هم نگریسته شده‌اند.
- x اقتصاد اثباتی: مطالعه آنچه هست یا چگونگی حل مسائل اقتصادی که جامعه در مواجهه با آنها است.
- x کمیایی: محدود شده یا اقتصاد (در مقابل نامحدود رایگان).
- x تنوری: فرضیه‌ای که به نحو موفقیت‌آمیزی آزمون شده است.

✓ پرسش‌هایی برای مرور

۱. یک تئوری:

- (۱) یک فرض
(۲) یک قضیه «اگر - آنگاه»
(۳) یک فرضیه
(۴) یک فرضیه معتبر است.

گزینه ۴ بخش ۱ - ۱ و مثال ۱ را ببینید.

۲. یک فرضیه مورد آزمون واقع می‌شود با:

- (۱) واقعه‌گرایی مفروضاتش
(۲) فقدان واقعه‌گرایی در مفروضاتش
(۳) توانایی‌اش در پیش‌بینی صحیح آنچه به طور منطقی از مفروضاتش ناشی می‌شود.
(۴) هیچ کدام

گزینه ۳ بخش ۱ - ۱ و مثال ۱ را ببینید.

۳. معنی کلمه اقتصاد نزدیک‌ترین ارتباط را با کلمه دارد.

- (۱) رایگان (۲) کمیاب (۳) نامحدود (۴) بدون قید

جواب: (۲). عوامل و کالاهای اقتصادی. عوامل و کالاهایی هستند که کمیاب بوده و یا عرضه آنها محدود می‌باشد و در نتیجه مستلزم داشتن قیمت هستند.

۴. در یک اقتصاد آزاد مسائل چه؟ چگونه؟ برای که؟ به وسیله

- (۱) یک کمیته برنامه‌ریزی
(۲) نمایندگان برگزیده مردم
(۳) مکانیزم قیمت
(۴) هیچ کدام

گزینه ۳ مثال ۲ را ببینید.

۵. تئوری اقتصاد خرد چگونه تعیین

- (۱) قیمت کالاها
(۲) قیمت خدمات
(۳) قیمت منابع اقتصادی

(۴) همه موارد بالا را در یک اقتصاد آزاد مورد مطالعه قرار می‌دهد.

گزینه ۴ از آنجا که تئوری اقتصاد خرد عمدتاً درصدد تعیین همه قیمت‌ها در یک اقتصاد آزاد است از این جهت اغلب به تئوری قیمت مشهور است.